

Elektroninių dokumentų ir (ar)
dokumentų skaitmeninių kopijų
popierinės kopijos

Civilinė byla Nr. e3K-3-392-684/2019
Teisminio proceso Nr. 2-68-3-22653-2018-8
Procesinio sprendimo kategorija : 1.1.1.4.4.;
1.3.5.3.16 (S)

Įrašyta į Teisingumo Teismo registrą	
Nr.	1138663
Liuksemburgas, 2020 -01- 06	Pagal Teismo funkcijos įgaliojimą
Faks. / el. paštas:	Miroslav Aleksejev
Gauta: 31.12.19	Skyriaus vadovas

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2019 m. gruodžio 30 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Virgilijaus Grabinsko (pranešėjas), Antano Simniškio (kolegijos pirmininkas) ir Dalios Vasarienės,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovės uždarosios akcinės bendrovės „Manpower Lit“ kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2019 m. birželio 20 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarosios akcinės bendrovės „Manpower Lit“ ieškinį atsakovams E. S., M. L., M. P., V. V. ir R. V. dėl darbo ginčo, trečiasis asmuo – Europos lyčių lygybės institutas.

Teisėjų kolegija

n u r o d o:

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių vienodo darbo užmokesčio laikiniesiems darbuotojams ir nuolatiniams laikinojo darbo naudotojo darbuotojams mokėjimą, aiškinimo ir taikymo.
2. Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – ir SESV) 267 straipsnio 3 dalį Europos Sąjungos institucijų aktų išaiškinimo klausimui (SESV 267 straipsnio 1 dalies b punktas) iškilus nagrinėjant bylą valstybės narės teisme, kurio sprendimas pagal nacionalinę teisę negali būti toliau apskundžiamas teismine tvarka, tas teismas dėl jo kreipiasi į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą (toliau – ir Teisingumo Teismas).
3. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra galutinė instancija nagrinėjant šią bylą ir jo priimtas procesinis sprendimas būtų galutinis ir neskundžiamas (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 362 straipsnis).
4. Nagrinėjamoje byloje kasacinio teismo poreikis kreiptis į Teisingumo Teismą grindžiamas tuo, kad šalių ginčui spręsti aktualių 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/104/EB dėl darbo per laikinojo įdarbinimo įmones (toliau – Direktyva 2008/104, Direktyva) normų turinys nėra visiškai aiškus ir Teisingumo Teismas nėra pateikęs jų aiškinimo nagrinėjamoje byloje aktualiais aspektais. Todėl šalių ginčas negali būti išspręstas tiek pagal *acte clair*, tiek pagal *acte éclairé* doktrinas.

5. Kasacinis teismas į Teisingumo Teismą kreipiasi nutartimi, kuria šalių ginčas neišsprendžiamas iš esmės (CPK 260 straipsnis), todėl teisėjų kolegija, nepažeisdama CPK 361 straipsnio nuostatų, bylos teisės ir fakto klausimus pristato tik tiek, kiek reikia procesui Teisingumo Teisme.

I. Nagrinėjamai bylai aktualios Europos Sąjungos ir nacionalinės teisės nuostatos

6. Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo įtvirtinta:
- a. 335 straipsnyje reglamentuota, kad kiekvienoje valstybėje narėje Sąjunga naudojasi plačiausiu teisnumu, suteikiamu juridiniams asmenims pagal jų įstatymus; ji gali įsigyti kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą bei juo disponuoti ir būti šalimi teismo procese. Šiuo tikslu Sąjungai atstovauja Komisija. Tačiau Sąjungai atstovauja institucijos, remdamosi savo administracine autonomija, tokiais klausimais, kurie susiję su jų atitinkama veikla.
  - b. 336 straipsnyje nurodoma, kad Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami reglamentus pagal įprastą teisėkūros procedūrą ir pasikonsultavę su kitomis suinteresuotomis institucijomis, patvirtina Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatus ir Sąjungos kitų tarnautojų įdarbinimo sąlygas.
7. Direktyvoje 2008/104 įtvirtintos šios teisės normos:
- a. Direktyvos 12 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad šia direktyva nustatoma laikinųjų darbuotojų teises ginanti sistema, kuri yra nediskriminuojanti, skaidri bei proporcinga ir kurioje taip pat atsižvelgiama į darbo rinkų bei darbo santykių įvairovę.
  - b. Direktyvos 1 straipsnio 1 dalyje reglamentuota, kad ši direktyva taikoma darbuotojams, pasirašiusiems darbo sutartį ar turintiems darbo santykių su laikinojo įdarbinimo įmone, kurie paskirti laikinai dirbti įmonėse laikinojo darbo naudotojose joms prižiūrint ir vadovaujant. Pagal Direktyvos 2008/104 1 straipsnio 2 dalį, ši direktyva taikoma valstybinėms ir privačioms įmonėms, kurios yra laikinojo įdarbinimo įmonės ar įmonės laikinojo darbo naudotojos, vykdančios ekonominę veiklą, neatsižvelgiant į tai, ar jos veikia siekdamos pelno.
  - c. Direktyvos 2 straipsnyje nustatyta, kad šios direktyvos tikslas – užtikrinti laikinųjų darbuotojų apsaugą ir pagerinti darbo per laikinojo įdarbinimo įmones kokybę užtikrinant, kad laikiniems darbuotojams būtų taikomas 5 straipsnyje nustatytas vienodo požiūrio principas ir kad laikinojo įdarbinimo įmonės būtų pripažintos darbdaviais, tuo pat metu atsižvelgiant į poreikį nustatyti tinkamą darbo per laikinojo įdarbinimo įmones naudojimo sistemą, siekiant veiksmingai prisidėti prie darbo vietų kūrimo ir lanksčių darbo formų plėtojimo.
  - d. Direktyvos 5 straipsnio („Vienodo požiūrio principas“) 1 dalies pirmoje pastraipoje nustatyta, kad laikinųjų darbuotojų pagrindinės darbo ir įdarbinimo sąlygos jų paskyrimo į įmonę laikinojo darbo naudotoją laikotarpiu yra bent tokios, kokios būtų taikomos, jei ta įmonė būtų juos tiesiogiai įdarbinusi tai pačiai darbo vietai užimti.
8. Lietuvos Respublikos įdarbinimo per laikinojo įdarbinimo įmones įstatyme (2013 m. gegužės 1 d. redakcija), galiojusiame iki 2017 m. liepos 1 d., kai Lietuvos Respublikoje įsigaliojo naujasis Darbo kodeksas, toliau – ir DK) buvo įtvirtinta:

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

<...>

3. Laikinojo darbo naudotojas <...> – fizinis, juridinis asmuo ar kita organizacinė struktūra, kurių naudai ir kuriems prižiūrint ir vadovaujant laikinai dirba laikinieji darbuotojai.

<...>

5. Laikinojo įdarbinimo įmonė <...> – fizinis, juridinis asmuo ar kita organizacinė struktūra, atitinkantys darbdaviui keliamus reikalavimus ir sudarę laikinojo darbo sutartis su laikinaisiais darbuotojais, turėdami tikslą juos siųsti laikinai dirbti darbo naudotojo naudai, pastarajam prižiūrint ir vadovaujant.

3 straipsnis. Laikinojo darbo sutarties sudarymas, jos turinys ir pasibaigimas

<...>

3. Laikinojo darbo sutartyje, be Darbo kodekse numatytų būtinųjų darbo sutarties sąlygų, turi būti sulygta dėl šių būtinųjų darbo sutarties sąlygų:

<...>

3) darbo užmokesčio dydis ir mokėjimo tvarka, darbo užmokesčio, mokamo už laikotarpius tarp siuntimų dirbti darbo naudotojui, dydis ir mokėjimo tvarka. Laikinojo darbuotojo darbo užmokestis darbo pas darbo naudotoją laikotarpiu turi būti bent toks, koks būtų taikomas, jeigu darbo naudotojas būtų jį tiesiogiai įdarbinęs toje pačioje darbo vietoje, išskyrus atvejus, kai laikinieji darbuotojams, pasirašiusiems neterminuotą laikinojo darbo sutartį, tarp siuntimų yra mokamas toks pats darbo užmokestis kaip ir siuntimų metu;

<...>

9. Lietuvos Respublikos darbo kodekse, įsigaliojusiam 2017 m. liepos 1 d., įtvirtinta:

75 straipsnis. Nediskriminavimo principo taikymas

<...>

2. Laikinojo įdarbinimo įmonė privalo užtikrinti, kad už darbą laikinojo darbo naudotojui laikinojo darbuotojo darbo užmokestis būtų ne mažesnis už užmokestį, koks būtų jam mokamas, jeigu laikinojo darbo naudotojas būtų laikinąjį darbuotoją įdarbinęs pagal darbo sutartį toje pačioje darbo vietoje, išskyrus atvejus, kai pagal neterminuotą laikinojo darbo sutartį dirbantys laikinieji darbuotojai tarp siuntimų gauna darbo užmokestį iš laikinojo įdarbinimo įmonės ir šio darbo užmokesčio dydis tarp siuntimų dirbti yra toks pats kaip ir siuntimų dirbti metu. Už pareigos mokėti laikinajam darbuotojui už darbą laikinojo darbo naudotojui tokį darbo užmokestį, koks būtų jam mokamas, jeigu laikinojo darbo naudotojas būtų laikinąjį darbuotoją įdarbinęs pagal darbo sutartį toje pačioje darbo vietoje, įvykdymą laikinojo darbo naudotojas atsako subsidiariai.

<...>

10. Lietuvos Respublikos įstatymų leidėjui atlikus tam tikrus Darbo kodekso pakeitimus, šis straipsnis buvo papildytas (papildymai išskirti pasviruoju šriftu):

75 straipsnis. Nediskriminavimo principo taikymas

<...>

2. Laikinojo įdarbinimo įmonė privalo užtikrinti, kad už darbą laikinojo darbo naudotojui laikinojo darbuotojo darbo užmokestis būtų ne mažesnis už užmokestį, koks būtų jam

mokamas, jeigu laikinojo darbo naudotojas būtų laikinąjį darbuotoją įdarbinęs pagal darbo sutartį toje pačioje darbo vietoje. išskyrus atvejus, kai pagal neterminuotą laikinojo darbo sutartį dirbantys laikinieji darbuotojai tarp siuntimų *dirbti* gauna darbo užmokestį iš laikinojo įdarbinimo įmonės ir šio darbo užmokesčio dydis tarp siuntimų *dirbti* yra toks pats kaip ir siuntimų *dirbti* metu. Už pareigos mokėti laikinajam darbuotojui už darbą laikinojo darbo naudotojui tokį darbo užmokestį, koks būtų jam mokamas, jeigu laikinojo darbo naudotojas būtų laikinąjį darbuotoją įdarbinęs pagal darbo sutartį toje pačioje darbo vietoje, įvykdymą laikinojo darbo naudotojas atsako subsidiariai. *Laikinojo darbo naudotojas, vykdydamas šią pareigą, laikinojo įdarbinimo įmonės pareikalavimu turi pateikti informaciją apie jo įdarbintiems atitinkamos kategorijos darbuotojams mokamą darbo užmokestį.*

<...>

II. Ginčo esmė

11. Ieškovė šioje byloje yra Lietuvoje registruota UAB „Manpower Lit“, teikianti laikinojo įdarbinimo paslaugas. Šios bylos trečiasis asmuo – laikinojo darbo naudotojas – Europos lyčių lygybės institutas (*European Institute for Gender Equality*, toliau – ir EIGE). 2012 m. EIGE skelbė, o ieškovė laimėjo viešąjį konkursą. Ieškovė ir EIGE buvo sudarę sutartį, kurios dalykas – laikino personalo paslaugų teikimas. Techninėse sutarties sąlygose nurodoma, kad EIGE laikino personalo paslaugų poreikis susijęs su: pagalba EIGE teisės aktais numatytiems tarnautojams; vietoj įprastų konkrečių projektų užduočių laikinai atlikti papildomas užduotis; susidoroti su dideliu darbo krūviu tam tikrais laikotarpiais; stiprinti darbuotojų trūkumą, kai EIGE darbuotojai nedarbingi dėl tam tikrų priežasčių, taip pat numatoma, kad laikinas personalas laikomas EIGE ne teisės aktais numatytais darbuotojais, išnašose patikslinant, jog EIGE turi apie 40 darbuotojų, kuriems taikomi darbuotojų nuostatai ir kitų Europos Sąjungos tarnautojų įdarbinimo sąlygos. Techninėse sąlygose taip pat nurodyti reikalingo personalo profilių tipai ir kategorijos (A, B, C) – jaunesnysis specialistas, specialistas, vyresnysis specialistas, priklausomai nuo turimo išsilavinimo ir darbinės patirties, bei surašyti kiti pageidaujami reikalavimai ir būsimos darbo sąlygos. Atitinkamai, laikydamasi viešojo pirkimo nurodytų sąlygų, pagal trečiojo asmens poreikius ieškovė skelbė konkursus į atsakovų pareigybių vietas, dėjo internete darbo skelbimus. Skelbimuose glaustai buvo nurodomas darbo pobūdis ir reikalavimai atitinkamai pozicijai užimti.
12. Nagrinėjamos bylos atsakovai V. V., M. L., E. S., M. P. ir R. V. buvo laikinieji darbuotojai, sudarę darbo sutartis su ieškove ir dirbę pas trečiąjį asmenį. Atsakovai laikinojo darbo sutarčių pagrindu įsidarbino į atitinkamas pareigas, o UAB „Manpower Lit“ įsipareigojo mokėti atitinkamą valandinį darbo užmokestį: V. V. – dokumentacijos skyriaus asistente, 5,20 Eur; M. L. – personalo skyriaus asistente, 4,34 Eur; E. S. – komunikacijos skyriaus asistente, 5,20 Eur; M. P. – administracijos asistente, 4,34 Eur; R. V. – IT specialistu, 5,20 Eur. Darbo santykių laikotarpį atsakovų darbo užmokesčiai svyravo, buvo sumažinti, vėliau atkurti.
13. Visų darbuotojų darbo sutartyse buvo nurodyta, jog darbuotojas darbo funkcijas atliks darbdavio nurodyto laikinojo darbo naudotojo naudai. Prie laikinojo darbo sutarčių buvo sudaryti priedai, kuriuose nurodyta, kad laikinojo darbo naudotojas yra EIGE, bei nurodytas laikinojo darbo naudotojo asmuo, atsakingas už nurodymų, susijusių su darbo funkcijų atlikimu, davimą ir darbo saugos darbo vietoje užtikrinimą.
14. Darbo sutartyse taip pat buvo nurodytas jų terminas – iki darbo naudotojo EIGE užsakymo atitinkamų pareigų pozicijai pabaigos. Su visais atsakovais 2019 m. sausio 1 d. ieškovė buvo nutraukusi darbo sutartis, t. y. su V. V. darbo santykiai pasibaigė 2018 m. rugpjūčio 31 d., su M. L. – 2018 m. balandžio 12 d., su E. S. – 2018 m. rugpjūčio 29 d., su M. P. – 2018 m. rugpjūčio 16 d., su R. V. – 2018 m. gruodžio 31 d.

15. Atsakovai, manydami, kad susidarė darbo užmokesčio nepriemoka, Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka kreipėsi į Valstybinės darbo inspekcijos Vilniaus teritorinio skyriaus Darbo ginčų komisiją (toliau – Darbo ginčų komisija) dėl jos išieškojimo.
16. Darbo ginčų komisija 2018 m. birželio 20 d. sprendimu pripažino, kad UAB „Manpower Lit“ minėtus darbuotojus diskriminavo, mokėdama mažesnę darbo užmokesį, mokėtiną tuo atveju, jeigu jie būtų įdarbinti tiesiogiai EIGE; nusprendė atsakovų naudai išieškoti darbo užmokesčio nepriemokas už 2018 m. šešių mėnesių laikotarpį.
17. Darbo ginčų komisija manė, kad pagal laikinojo darbo sutartis įdarbinti darbuotojai faktiškai atliko nuolat dirbančių darbuotojų darbo funkcijas. Darbo ginčų komisija pripažino, kad ieškovų darbo apmokėjimo sąlygos turi atitikti EIGE taikomas sutartininkams („Contract Agent“) II grupės 4 kategorijos darbo apmokėjimo sąlygas, atitinkančias visas užduočių atlikimo (asistento) sąlygas ir įgyto išsimokslinimo cenzus, t. y. taikė Direktyvą 2008/104, Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – DK) 75 straipsnio 2 dalį. Darbo ginčų komisija atsižvelgė į DK 75 straipsnio 2 dalį, kurioje nustatytas imperatyvas laikinojo įdarbinimo įmonei užtikrinti, kad už darbą laikinojo darbo naudotojui laikinojo darbuotojo darbo užmokestis būtų ne mažesnis už užmokesį, koks būtų jam mokamas, jeigu laikinojo darbo naudotojas būtų laikinąjį darbuotoją įdarbinęs pagal darbo sutartį toje pačioje darbo vietoje.
18. Ieškovė UAB „Manpower Lit“, nesutikdama su Darbo ginčų komisijos sprendimu, kreipėsi į teismą su ieškiniu dėl darbo ginčo dėl teisės išnagrinėjimo teisme.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

19. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2019 m. vasario 20 d. sprendimu ieškovės ieškinį atmetė: priteisė iš ieškovės darbo užmokesčio nepriemoką – V. V. – 4459,38 Eur, M. L. – 3979,38 Eur, E. S. – 3979,38 Eur, M. P. – 3979,38 Eur, R. V. – 4459,38 Eur (neatskaičius mokesčių).
20. Teismas, remdamasis Direktyvos 2008/104 1 straipsnio 1, 2, 3 dalimis, atmetė kaip nepagrįstus trečiojo asmens argumentus, kad nurodytos direktyvos nuostatos negali būti taikomos EIGE. Teismas pabrėžė, jog Direktyvos 2008/104 tikslas – užtikrinti laikinųjų darbuotojų apsaugą ir pagerinti darbo per laikinojo įdarbinimo įmones kokybę užtikrinant, kad laikiniejiems darbuotojams būtų taikomas 5 straipsnyje nustatytas vienodo požiūrio principas ir kad laikinojo įdarbinimo įmonės būtų pripažintos darbdaviais, tuo pat metu atsižvelgiant į poreikį nustatyti tinkamą darbo per laikinojo įdarbinimo įmones naudojimo sistemą, siekiant veiksmingai prisidėti prie darbo vietų kūrimo ir lanksčių darbo formų plėtojimo (Direktyvos 2008/104 2 straipsnis).
21. Teismas nurodė, kad pagal atsakovų darbo sutarčių nuostatas, realiai vykdytas užduotis jie visi vykdė administracinio pobūdžio funkcijas, buvo tam tikrų sričių EIGE nuolatinių ES tarnautojų asistentai. Pareigybių aprašymų atsakovai neturėjo, todėl nebuvo galimybės tiksliai lyginti jų funkcijų ir vykdytų veiklų su tiesiogiai EIGE įdarbintais ir dirbančiais ES tarnautojais ar pareigūnais, nebuvo galimybės palyginti buvo ar ne analogiškos darbo vietos arba kieno funkcijas atsakovai galėjo dubliuoti ar pavaduoti atitinkamus tarnautojus jų nedarbingumo dėl ligos, šeiminių aplinkybių ir kitais atvejais, nes visas šias funkcijas jie vykdė ir iš dalies, ir visa apimtimi nesant tiesioginių jų vadovų darbe. Teismas pažymėjo, kad, į bylą esant pateiktiems elektroniniams laiškas, susirašinėjant atsakovams su jų tiesioginiais vadovais dėl užduočių, matyti, jog atsakovai vykdė savo vadovų jiems skiriamas užduotis, nežinodami ir negalėdami žinoti (nesant pareigybinių nuostatų), ar tos užduotys patenka į jų kompetencijos ir atsakomybės ribas. Teismas sutiko, kad atsakovai negalėjo būti įdarbinti tiesiogiai dėl ES tarnautojų įdarbinimo sudėtingos specifikos ir reikalavimų pačiai institucijai, tačiau tai nepaneigė fakto, kad atsakovai vykdė (iš dalies) EIGE dirbančių sutartininkų funkcijas. Teismas pabrėžė, jog

atsakovai gali būti prilyginti EIGE dirbantiems sutartininkams DK 75 straipsnio 2 dalies kontekste.

22. Teismas vertino, kad byloje yra nepaneigiama, jog analogiškas funkcijas atliekantys darbuotojai galėtų būti įdarbinti tiesiogiai EIGE, nors jiems ir būtų taikoma kitokia atrankos tvarka, kitokia atsakomybė ir mokamas būtent ES tarnautojų sąlygose kvalifikuotas darbo užmokestis. Atsakovų vykdytos užduotys, darbinės funkcijos nebuvo kokios nors ypatingai kitokios ir nebūdingos EIGE veiklai, kad jų negalima būtų priskirti nuolat EIGE dirbantiems tarnautojams ir pareigūnams. Tai, kad trečiasis asmuo pasirinko dalies personalo įdarbinimo formą per įdarbinimo agentūrą su laikiniais darbuotojais, tokiu būdu siekdamas sumažinti žmogiškųjų išteklių sąnaudas atitinkamose pozicijose ir išvengti ilgesnės ir sudėtingesnės nuolatinių darbuotojų, ES tarnautojų atrankos procedūros, nebuvo vertinamas kaip pagrindas per laikinojo darbo sutartis įdarbintiems atsakovams mokėti gerokai mažesnę darbo užmokesį nei nustatytas ES tarnautojams.
23. Vilniaus miesto apylinkės teismas pažymėjo, kad atsakovai nebuvo ir negalėjo būti pripažinti pareigūnais ar tarnautojais EB tarnautojų įdarbinimo sąlygų reglamentų prasme, tačiau faktiškai jie atliko nuolat EIGE dirbančių darbuotojų darbo funkcijas. Iš darbo sutarčių buvo matyti, kad atsakovai privalėjo turėti itin aukštą kvalifikaciją. Teismas, vertindamas neapibrėžtą darbo sutarties galiojimo terminą, keletą kartų pratęstas sutartis, laikė, kad iš esmės atsakovai vykdė nuolatinių darbuotojų funkcijas. Iš esmės, tiek atsakovai, tiek ieškovė ir trečiasis asmuo, jų atstovai nurodė, kad atsakovai atlikdavo nuolat dirbančių specialistų funkcijas, juos pavaduodami arba jiems padėdami vykdyti jų darbo funkcijas.
24. Teismas, atsižvelgdamas į tai, kad laikinųjų darbuotojų darbo funkcijos nėra suskirstytos į kokias nors kvalifikacines kategorijas, įvertinęs vykdytas funkcijas, kvalifikaciją, vidinę subordinaciją EIGE, sprendė, jog atsakovams turi būti taikomi sutartininkams („Contract Agent“) nustatyti darbo apmokėjimo kriterijai, kaip tai nustatyta 1968 m. vasario 29 d. Tarybos reglamentu (EEB, Euroatomas, EAPB) Nr. 259/68 patvirtintų Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatų (toliau – ir Nuostatai) „Sutartininkai“ 80 straipsnyje.
25. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinęjusi ieškovės apeliacinį skundą, 2019 m. birželio 20 d. nutartimi apeliacinį skundą atmetė, Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. vasario 20 d. sprendimą dėl ginčo esmės paliko nepakeistą.
26. Teisėjų kolegija nepagrįstais laikė ieškovės argumentus, kad atsakovų darbo teisės nėra pažeistos, nes laikinojo darbo naudotojas EIGE neturi tokio pobūdžio nuolatinių darbuotojų, todėl, sprendžiant dėl atsakovų lygių galimybių gauti vienodą darbo užmokesį, neegzistuoja lyginimo objekto. Kolegija pažymėjo, jog Direktyvos 2008/104 5 straipsnio 1 dalies a punkte, DK 75 straipsnio 2 dalyje numatyta laikinųjų darbuotojų nediskriminavimo garantija nereikalauja palyginti laikinųjų darbuotojų darbo užmokesčio dydžio su realiai laikinojo darbo naudotojo tiesiogiai įdarbintų kitų darbuotojų darbo užmokesčiu. Pagal DK 75 straipsnio 2 dalį būtina tik nustatyti, koks darbo užmokestis laikinajam darbuotojui būtų (hipotetiškai) mokamas, jei jis būtų tiesiogiai įdarbintas pas laikinojo darbo naudotoją (iš esmės tokia pat taisyklė buvo nustatyta ir Įstatymo 3 straipsnio 3 dalies 3 punkte, galiojusiame iki 2017 m. liepos 1 d.).
27. Kolegija pabrėžė, jog byloje kilęs ginčas, ar laikiniems darbuotojams yra mokamas teisingas darbo užmokestis, yra ginčas dėl diskriminacijos, o nagrinėjant tokį ginčą, darbuotojui nurodžius aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą, kad jis patyrė diskriminaciją, darbdaviui tenka pareiga įrodyti, kad diskriminacijos nebuvo (DK 26 straipsnio 5 dalies). Atsižvelgdama į šiuos du aspektus, pagrindiniu šio darbo ginčo objektu kolegija laikė tai, ar darbdavys įrodė, kokiomis sąlygomis (šiuo atveju – tik darbo užmokesčio sąlygos aspektu) laikinojo darbo naudotojas galėtų priimti į darbą darbuotojus toms pačioms darbo funkcijoms atlikti, kurias vykdė atsakovai kaip laikinieji darbuotojai darbo nuomos pagrindu. Atitinkamai kolegija kaip nereikšmingus vertino ieškovės argumentus, kad laikinojo darbo naudotojas dėl specifinio teisinio statuso tiesiogiai negali priimti darbuotojų pagal darbo sutartį (kurie neturėtų „bendrijos

pareigūno“ statuso), be to, pabrėžė, jog šie teiginiai patvirtina tai, kad tokioms darbo funkcijoms tiesiogiai pas darbo naudotoją gali būti įdarbinti tik „bendrijos tarnautojai“ ir kad tokiems darbuotojams hipotetiškai mokėtinas darbo užmokestis pagal DK 75 straipsnio 2 dalį yra tinkamas palyginti, sprendžiant šioje byloje keliamą diskriminacijos problemą.

28. Teisėjų kolegija neturėjo pagrindo kitaip nei pirmosios instancijos teismas vertinti aplinkybių, kad atsakovų vykdytos funkcijos labiausiai atitinka funkcijas, įtvirtintas Nuostatų (IV antraštinėje dalyje „Sutartininkai“) II grupės 4-7 lygių (kategorijų) sąrašė, be to, vertino, jog pirmosios instancijos teismas pagrįstai sprendė, kad atsakovų pareigybės pagal faktiškai vykdytas funkcijas atitinka ne žemesnę nei II grupės 4 kategoriją ir pagal tai nustatė palyginamąjį darbo užmokestį, kurį laikinojo darbo naudotojas būtų mokėjęs, jei atsakovus būtų įdarbinęs tiesiogiai.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

29. Ieškovė kasaciniu skundu iš esmės prašo panaikinti skundžiamus procesinius sprendimus ir atsakovų ieškinius atmesti. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

29.1. Apeliacinės instancijos teismas netinkamai aiškino ir taikė Direktyvos 2008/104 nuostatas, DK 75 straipsnio 2 dalį. DK 75 straipsnio 2 dalimi (kaip ir Direktyvos 2008/104 nuostatomis) siekiama suvienodinti ne bet kokių laikinųjų darbuotojų ir laikinojo darbo naudotojo nuolatinių darbuotojų, bet konkrečiai tų, kurie užima tą pačią darbo vietą (atlieka tapatų darbą), darbo apmokėjimo sąlygas. DK 75 straipsnio 2 dalyje vartojama formuluotė „ta pati darbo vieta“ negali būti prilyginama ar sutapatinama su sąvokomis „panaši darbo vieta“, „panašios pareigos“ ir pan. Ieškovės vertinimu, realus darbo užmokesčio palyginimas (DK 75 straipsnio 2 dalies prasme) yra įmanomas tada, kai pas laikinojo darbo naudotoją yra tapati darbo vieta tai, kurią užima laikinieji darbuotojai, t. y. tokiu atveju laikiniams darbuotojams mokamas darbo užmokestis gali būti realiai palygintas su tapačią darbo vietą užimantiems nuolatiniams darbuotojams faktiškai mokamu darbo užmokesčiu, o pastarajai darbo vietai esant neužimtai (joje nesant įdarbintų nuolatinių darbuotojų) – su tokia vietai darbdavio (laikinojo darbo naudotojo) nustatyto atlyginimu (nurodant jo ribas kolektyvineje sutartyje, darbo apmokėjimo sistemoje ir pan.).

29.2. Atsakovai ne tik neatliko analogiškų funkcijų toms, kurias vykdo nuolatiniai EIGE tarnautojai, bet ir jiems keliami kvalifikacijos reikalavimai buvo gerokai mažesni už nuolatiniams tarnautojams nustatytus reikalavimus, taip pat esmingai skyrėsi ir ES tarnautojų ir atsakovų teisinis statusas, jų priėmimo dirbti pas laikinojo darbo naudotoją tvarka.

29.3. Ieškovė nurodė, jog EIGE ekonominės veiklos, kaip ji suprantama Direktyvos 2008/104 1 straipsnio 2 dalies prasme, nevykdo, todėl direktyva EIGE netaikytina. Europos Sąjungos taisyklės dėl kitų darbuotojų įdarbinimo sąlygų ir Nuostatai atsakovams, kaip laikiniams darbuotojams, negali būti taikomi, kadangi jie nėra ES pareigūnai ir kiti tarnautojai. Atsakovų darbo vieta negali būti lyginama su EIGE nuolatinių tarnautojų darbo vieta.

30. Trečiasis asmuo EIGE pateiktu prisidėjime prie kasacinio skunde formuluoja iš esmės tuos pačius reikalavimus kaip ieškovė. Prisidėjimas prie kasacinio skundo grindžiamas šiais argumentais:

30.1. Teismai, taikydami Direktyvos 2008/104 5 straipsnį ir su juo susijusią nacionalinę teisę, turėtų įvertinti, ar Direktyvos taikymas dėl nediskriminuojančio darbo užmokesčio nepažeidžia kitų Europos Sąjungos teisės normų. Teisingumo Teismas ne kartą yra pažymėjęs, kad nacionaliniai teismai turi nustatyti, ar konkretus darbdavys yra viešosios valdžios institucija ir kaip jo atžvilgiu galima taikyti ES darbo teisės nuostatas (Teisingumo

Teismo 1986 m. vasario 26 d. sprendimas byloje *Marshall I*, C-152/84; 1990 m. liepos 12 d. sprendimas byloje *Foster*, C-188/89). Viešieji subjektai pasižymi tuo, kad turi savitą finansų (biudžeto) sistemą, kuri yra nustatyta teisės aktais, be kita ko, reglamentuojant funkcijų viešąjį finansavimą. Pripažinus, kad laikinieji darbuotojai vykdo tas pačias (panašias) funkcijas kaip nuolatiniai EIGE darbuotojai, tokių laikinųjų darbuotojų paslaugų pirkimas užtikrintų greitesnį darbuotojų priėmimą ir pakeitimą, tačiau pažeistų 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES, bei panaikinamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 (toliau – Finansų reglamentas). Teismų pateiktas nediskriminavimo dėl darbo užmokesčio aiškinimas ir taikymas ES agentūrai, net ir siekiant nediskriminavimo sąlygų platesnio taikymo rinkoje, nėra suderinamas su Finansų reglamentu, Nuostatais ir SESV 335 ir 336 straipsniais.

- 30.2. Finansų reglamentas draudžia perduoti vykdyti funkcijas asmenims, kurie nedirba pagal Nuostatus, todėl, atsižvelgus į nurodytus argumentus, į tai, kad EIGE yra viešasis darbdavys, turintis specialias SESV, Nuostatų numatytas teises ir pareigas ir kurio pajamų bei išlaidų taisyklės nustato Finansų reglamentas.
31. Atsakovai V. V., R. V., M. L., E. S., M. P. atsiliepimu į kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti, Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2019 m. birželio 20 d. nutartį palikti nepakeistą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:
- 31.1. Ieškovės pozicija dėl DK 75 straipsnio 2 dalies nuostatos reikšmės yra nepagrįsta, prieštaraujanti DK nuostatos tekstui, be to, Direktyvos 2008/104 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta taisyklė yra perkelta į DK 75 straipsnio 2 dalį. DK 75 straipsnio 2 dalis laikinojo darbuotojo darbo užmokesčio dydį sieja ne su kitų konkrečių laikinojo darbo naudotojo darbuotojų darbo užmokesčiu, o su užmokesčiu, kuris būtų mokamas konkrečiam laikinajam darbuotojui, jeigu jis dirbtų kaip nuolatinis darbuotojas. Taigi nustatant tinkamą atlyginimą laikiniesiems darbuotojams, tokie darbuotojai neturi būti lyginami su kitais (nuolatiniais) tose pačiose pozicijose tiesiogiai įdarbintais darbuotojais, bet turi būti vertinama, kiek konkretus laikinasis darbuotojas turėtų gauti atlyginimo už tą patį darbą, kurį jis atlieka laikinojo darbuotojo pozicijoje, jeigu būtų įdarbintas tiesiogiai.
- 31.2. DK 75 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos laikinųjų darbuotojų teisių apsaugos garantijos ES yra reguliuojamos vienodai. ES institucinė praktika patvirtina, kad laikinųjų darbuotojų atlyginimai ES įsteigtose institucijose yra nustatomi vadovaujantis Direktyvos 2008/104 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtintu reguliavimu, atitinkančiu DK 5 straipsnio 1 dalį. Atsakovų žiniomis ir kitos ES institucijos taiko Direktyvos 2008/104 5 straipsnio 1 dalį, atitinkančią laikinųjų darbuotojų atlyginimų nustatymo modelį formuojant viešųjų pirkimų sąlygas, pavyzdžiui, Europos maisto saugos tarnyba (EFSA), Europos Sąjungos teismo bendradarbiavimo agentūra (Eurojustas), Europos elektroninių ryšių reguliuotojų institucija (BEREC), ES įstaigų vertimo centras (CDT).
- 31.3. Ieškovės prašymas kreiptis dėl prejudicinio sprendimo priėmimo yra nepagrįstas, nes šiuo atveju poreikio aiškinti Europos Sąjungos teisės aktus nėra. Teisingumo Teismas nenagrinėja valstybės narės konkrečioje byloje taikytinos teisės klausimų. Šiuo atveju atsakovų teisės yra kildinamos iš DK, o ne ES teisės aktų; ginčo šalys yra Lietuvos Respublikos subjektai; ieškovę ir atsakovus saisto pagal Lietuvos Respublikos teisę sudarytos laikinojo darbo sutartys; ieškovės pareigos atsakovams taip pat yra įtvirtintos DK nuostatomis; atsakovai savo reikalavimo teisę kildina iš DK nuostatų. Be to, EIGE yra pateikusi Europos Komisijos nuomonę, kurioje Europos Komisija yra nurodžiusi, kad tarp ieškovės ir atsakovų sudarytoms laikinojo darbo sutartims yra taikytina Lietuvos

nacionalinė teisė, nes laikinieji darbuotojai nėra ES pareigūnai ar tarnautojai. Atitinkamai, pateikta Europos Komisijos nuomonė patvirtina aplinkybę, jog šios bylos ginčo objektas nėra ES teisės reguliavimo dalykas, nepaisant to, kad viena iš laikinojo darbo santykio šalių yra ES įsteigta agentūra (EIGE). Be to, atsakovų vertinimu, ginčo atveju teisiniai santykiai susiklostė tarp ieškovės ir atsakovų, pareiga mokėti atsakovams atitinkamo dydžio atlyginimą yra išskirtinai ieškovės, o ne EIGE pareiga. Pagal DK nuostatas būtent laikinojo įdarbinimo įmonė privalo užtikrinti, kad už darbą laikinojo darbo naudotojui mokamas darbo užmokestis būtų ne mažesnis už užmokestį, koks būtų jam mokamas, jeigu laikinojo darbo naudotojas būtų laikinąjį darbuotoją įdarbinęs pagal darbo sutartį toje pačioje darbo vietoje, išskyrus teisės aktuose numatytus atvejus.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

32. Šioje byloje ginčas iš esmės vyksta dėl to, ar Direktyvos 2008/104 5 straipsnyje įtvirtintos ir iš jos į nacionalinę teisę perkeltos nuostatos dėl laikinųjų darbuotojų prilyginimo taikytinos šioje byloje susiklosčiusiai situacijai, atsižvelgiant į aplinkybę, kad laikinuoju darbu naudojosi EIGE – Europos Sąjungos agentūra.
33. Nagrinėjamoje byloje pareikšti du prašymai kreiptis į Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo. Ieškovė prašo į Teisingumo Teismą kreiptis šiais klausimais:
  1. Ar Direktyvos 2008/104 1 straipsnio 2 bei 3 dalys turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas Direktyva gali būti netaikoma ir toms valstybinėms bei privačioms laikinojo įdarbinimo įmonėms ar įmonėms laikinojo darbo naudotojoms, kurios Direktyvos 1 straipsnio 3 dalyje nurodytuose santykiuose nedalyvauja, tačiau nevykdo Direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje minimos ekonominės veiklos?
  2. Ar 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1922/2006 3, 4 straipsniuose apibrėžtos EIGE veiklos sritys bei, siekiant nustatyti tikslų, vykdomos funkcijos laikytinos ekonomine veikla, kaip ji apibrėžta (suprantama) Direktyvos 2008/104 straipsnio 2 dalies prasme, t. y. ar EIGE pagal savo vykdomos veiklos pobūdį yra priskiriama Direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje nurodytiems subjektams, kurie patenka į Direktyvos veikimo sritį?
  3. Jeigu EIGE patenka į Direktyvos 2008/104 veikimo sritį, ar laikinojo darbuotojo, kaip jis apibrėžtas Direktyvos 1 straipsnio 1 dalyje, darbo funkcijos (darbo vieta) gali būti prilyginamos Europos Sąjungos agentūros (šiuo atveju – EIGE), kaip laikinojo darbo naudotojos, nuolatinio tarnautojo, įdarbinto bei dirbančio pagal Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatus ir Europos Sąjungos taisyklės dėl kitų tarnautojų įdarbinimo sąlygų, darbo funkcijoms (darbo vietai), kiek tai susiję su nediskriminacinio darbo užmokesčio mokėjimu pagal Direktyvos 5 straipsnio 1 dalį?
34. EIGE, savo ruožtu, suformulavo prašymą kreiptis į Teisingumo Teismą šiais klausimais:
  1. Ar Direktyvos 2008/104 5 straipsnio 1 dalies nuostatos dėl laikinųjų darbuotojų teisių į pagrindines darbo ir įdarbinimo sąlygas, visų pirma darbo užmokesčio, visa apimtimi turi

- būti taikomos Europos Sąjungos agentūroms, kurioms taikomos specialios ES darbo teisės normos ir SESV 335 ir 336 straipsniai?
2. Ar valstybės narės teisė (DK 75 straipsnio 2 dalis), perkelianti Direktyvos 2008/104 5 straipsnio 1 dalies nuostatas visiems laikinųjų darbuotojų naudotojams (įskaitant ir ES institucijas), nepažeidžia SESV 335 ir 336 straipsniuose numatyto ES institucijos administracinės autonomijos principo, Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatuose numatytų darbo užmokesčio formavimo ir mokėjimo taisyklių?
  3. Atsižvelgiant į tai, kad visos pareigybės (darbo funkcijos), į kurias darbuotojus tiesiogiai priima EIGE, apima užduotis, kurias gali įgyvendinti išskirtinai tik darbuotojai, dirbantys pagal Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatus, ar šios pareigybės gali būti laikomos „ta pačia darbo vieta“, kaip numatyta Direktyvos 2008/104 5 straipsnio 1 dalyje?
35. Kasacinis teismas, atsižvelgdamas į šios bylos specifinę fabulą bei galimą šios bylos precedentinę reikšmę, bendrąjį interesą, aplinkybę, kad Teisingumo Teismas, nors ir yra priėmęs tris prejudicinius sprendimus dėl Direktyvos 2008/104 aiškinimo, nusprendė kreiptis į Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo šioje byloje kylančiais teisės klausimais.
36. Pirmiausia pažymėtina, kad nagrinėjamoje byloje nėra vienareikšmiškai aišku dėl Direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje įtvirtintų kriterijų taikymo. Šioje normoje įtvirtinta, kad direktyva taikoma valstybinėms ir privačioms įmonėms, kurios yra laikinojo įdarbinimo įmonės ar įmonės laikinojo darbo naudotojos, vykdančios ekonominę veiklą, neatsižvelgiant į tai, ar jos veikia siekdamos pelno. Šios normos aiškinimas reikalingas dviem aspektais – 1) nėra aiški formuluotės „valstybinė įmonė“ tiksli reikšmė; 2) nėra aišku kokiam subjektui (subjektams) taikytinas ekonominės veiklos vykdymo kriterijus.
37. Direktyvos 1 straipsnio 2 dalis anglų kalba suformuluota taip:
- „2. This Directive applies to public and private undertakings which are temporary-work agencies or user undertakings engaged in economic activities whether or not they are operating for gain.“*
38. Prancūzų kalba ji išdėstyta taip:
- „2. La présente directive est applicable aux entreprises publiques et privées qui sont des entreprises de travail intérimaire ou des entreprises utilisatrices exerçant une activité économique, qu’elles poursuivent ou non un but lucratif.“*
39. Lenkų kalba ji yra tokia:
- „2. Niniejszą dyrektywę stosuje się do przedsiębiorstw publicznych i prywatnych będących agencjami pracy tymczasowej lub przedsiębiorstwami użytkownikami prowadzącymi działalność gospodarczą, bez względu na to, czy ich działalność jest nastawiona na zysk.“*
40. Iš direktyvos teksto kitomis minėtomis kalbomis matyti, kad lietuviškame direktyvos tekste esantis terminas „valstybinė įmonė“ skiriasi nuo analizuojamos sąvokos prasmės kitomis nurodytomis kalbomis – tekstuose kitomis kalbomis jo prasmė yra platesnė ir labiau atitinka „viešasis subjektas“. Taigi reikalinga žinoti tikrąją šios formuluotės prasmę. Minėtos nuostatos turinys taip pat nėra informatyvus nustatant santykį tarp jos dėmenų – nėra visiškai aišku, kokiems subjektams taikomas „ekonominės veiklos vykdymo“ kriterijus – a) tik įmonei laikinojo darbo naudotojai („<...> ar įmonės laikinojo darbo naudotojos, vykdančios ekonominę veiklą <...>“); b) valstybinėms ir privačioms įmonėms, kurios yra laikinojo įdarbinimo įmonės ar įmonės laikinojo darbo naudotojos, iš kurių bent viena „vykdo ekonominę veiklą“ („direktyva taikoma valstybinėms ir privačioms įmonėms, kurios yra laikinojo įdarbinimo įmonės ar įmonės laikinojo darbo naudotojos, vykdančios ekonominę veiklą“); c) šia nuostata turima omenyje, kad „ekonominę veiklą vykdyti“ turi tiek laikinojo įdarbinimo įmonė, tiek laikinojo darbo naudotoja.

41. Taigi nagrinėjamoje byloje, atsižvelgiant į direktyvos kalbinių formuluočių skirtumus, kasaciniam teismui pirmiausia būtų naudingas sąvokos „valstybinė įmonė“ prasmės išaiškinimas, nurodant, ar tokie subjektai kaip EIGE atitinka šią sąvoką.
42. Kiek tai susiję su minėtu „ekonominės veiklos vykdymo“ kriterijumi, Komisijos ataskaitoje Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Direktyvos 2008/104/EB dėl darbo per laikinojo įdarbinimo įmones taikymo (SWD(2014) 108 final) (toliau – Ataskaita) nurodyta, kad laikinojo įdarbinimo įmonės paprastai atitinka ekonominės veiklos vykdymo sąlygą. Tačiau tam tikros įmonių laikinojo darbo naudotojų veiklos, pvz., tam tikrų viešojo sektoriaus dalių vykdomos veiklos, negalima laikyti ekonomine. Valstybės narės turi teisę ekonominės veiklos nevykdančių įmonių laikinojo darbo naudotojų neįtraukti į direktyvos taikymo sritį. Vis dėlto 19 valstybių narių taiko direktyvą ekonominės veiklos nevykdančioms įmonėms laikinojo darbo naudotojoms. Bulgarija, Kipras, Danija, Airija, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Rumunija ir Jungtinė Karalystė nusprendė tokių įmonių į savo įgyvendinimo nuostatų taikymo sritį neįtraukti (P. 4).
43. Teisingumo Teismas 2016 m. lapkričio 17 d. sprendime byloje *Betriebsrat der Ruhrlandklinik gGmbH* (C-216/15), priimdamas prejudicinį sprendimą, analizavo, ar pelno nesiekiant asociacija gali būti laikoma „vykdančia ekonominę veiklą“, ir iš esmės nevertino laikinojo darbo naudotojo (ligoninės) atitikties šiam kriterijui, apsiribodamas jau minėtos asociacijos vertinimu.
44. Taigi atrodo, kad Direktyva neturėtų būti aiškinama kaip nustatanti privalomą „ekonominės veiklos vykdymo“ reikalavimą laikinojo darbo naudotojui, kaip tai siūloma ieškovės formuojamuose prejudiciniuose klausimuose – tai palikta nuspręsti pačioms valstybėms narėms. Vis dėlto, atsižvelgdamas į ne visiškai aiškias šios nutarties 41 ir 43 punktuose aprašytas Direktyvos formuluotes, kasacinis teismas nusprendė prašyti Teisingumo Teismo pasisakyti ir šiuo klausimu – išaiškinti, kokiam subjektui (subjektams) taikomas „ekonominės veiklos vykdymo“ kriterijus: – laikinojo darbo naudotojai, laikinojo įdarbinimo įmonei, o galbūt abiem minėtiems subjektams. Priklausomai nuo atsakymo į šios nutarties 41 ir 43 punktuose nurodytus klausimus, EIGE galėtų patekti arba apskritai nepatekti į Direktyvos taikymo sritį.
45. Nagrinėjamos bylos kontekste, atsižvelgiant į tai, kad: a) direktyva taikoma ir valstybinėms įmonėms (viešiesiems subjektams); b) Lietuvos teisėje, pasinaudojant valstybėms narėms suteikta diskrecija, nėra numatyta direktyvos taikymo išimties ekonominės veiklos nevykdančioms subjektams; c) nekyla abejonių, kad laikinojo įdarbinimo įmonė „vykdo ekonominę veiklą“; d) aptariamoje direktyvoje nėra išimčių, kurios leistų pašalinti situacijas, kai laikinojo darbo naudotojos yra viešojo sektoriaus subjektai, įskaitant ES agentūros, iš jos taikymo srities; e) joje nėra išimčių, kurios leistų netaikyti vienodo požiūrio principo tokiuose subjektuose dirbantiems subjektų laikiniejiems darbuotojams, *prima facie* (iš pirmo žvilgsnio) atrodo, kad nėra priežasčių situacijos, kokia susiklostė nagrinėjamoje byloje, kai darbo naudotojos yra ES agentūros, tokios, kaip EIGE, pašalinti iš Direktyvos 2008/104 bei ją įgyvendinančių nacionalinės teisės aktų taikymo srities ar netaikyti šiais teisės aktais laikiniejiems darbuotojams užtikrinamos apsaugos.
46. 2016 m. lapkričio 17 d. sprendimo *Betriebsrat der Ruhrlandklinik gGmbH* (C-216/15) 46 punkte Teisingumo Teismo padarytos išvados bei šiame sprendime cituoto Teisingumo Teismo sprendimo *Danosa* (C-232/09) 40 punkte pateikti išaiškinimai taip pat netiesiogiai orientuoja į tai, kad ginčo išimtis neturėtų būti taikomos ir ES agentūroms.
47. Atsižvelgiant į Direktyvos turinį ir esmę, gero administravimo principas reikalautų, kad galimybė valstybėms narėms, įgyvendinančioms direktyvą, daryti tokio masto išimtis, kaip direktyvos ar atitinkamos prilyginimo nuostatos netaikymas tokiems subjektams, dėl kurio sprendžiama nagrinėjamoje byloje, turėtų būti numatytas eksplicitiškai. Pavyzdžiui, Direktyvos 1 straipsnio 3 dalyje labai konkrečiai įtvirtinta, kad valstybės narės, pasikonsultavusios su socialiniais partneriais, gali numatyti, kad ši direktyva netaikoma darbo sutartims, sudarytoms pagal konkrečią viešą ar viešai remiamą profesinio mokymo, integracijos ar perkvalifikavimo

programą, ar pagal tokią programą atsiradusiems santykiams. Tačiau nei Direktyvos tekstas, nei nacionalinės teisė neteikia pagrindo susieti minėtą profesiniam mokymui, integracijai ar perkvalifikavimui taikomą išimtį su ekonominės veiklos vykdymo kriterijumi. Atsižvelgiant į aplinkybę, kad išimtys įprastai nėra aiškinamos plečiamai, abejotina dėl ieškovės siūlomo Direktyvos 1 straipsnio 3 dalies aiškinimo (žr. šios nutarties 33 punkto 1 papunktį).

48. Kiek tai susiję su argumentais dėl specifinio EIGE finansavimo modelio, kadangi pačiame direktyvos tekste, minėta, kalbama apie viešuosius subjektus, o Ataskaitoje, kalbant apie ekonominės veiklos vykdymo kriterijų, nurodyta, kad kai kurių viešojo sektoriaus subjektų veikla jo neatitinka, atrodo pagrįsta manyti, kad Direktyva sukurta turint omeny ir tokius laikinojo darbo naudotojus, taip pat atsižvelgiant į jų finansavimo specifiką bei suderinant šios direktyvos nuostatas su kitomis Sąjungos teisės nuostatomis.
49. Iš tiesų, viešųjų subjektų veiklos stabilumas bei nepriklausomumas nuo kitų valdžios šakų yra ypač svarbus viešojo sektoriaus funkcionavimui. Tokį nepriklausomumą bei su juo susijusį stabilumą iš dalies sustiprina sudėtingesnės įsidarbinimo viešajame sektoriuje bei atleidimo iš pareigų procedūros. Tuo pat metu minėti formalumai gali lemti ir nepageidaujamas pasekmes, pavyzdžiui, darbo jėgos nepakankamumą kuriam laikui staiga padidėjus darbo krūviui. Laikinis darbas yra naudinga priemonė, padedanti išspręsti šią problemą. Atsižvelgiant į šiuos svarstymus, prilyginimo netaikymas tokiems subjektams kaip EIGE galėtų lemti atitinkamų subjektų konkurencingumo darbo rinkoje mažėjimą, lyginant su privataus sektoriaus darbdaviais.
50. Atsižvelgiant į pirmiau nurodytas aplinkybes, kasaciniam teismui taip pat būtų naudingas išaiškinimas ieškovės ir trečiojo asmens formuluojamais klausimais dėl Direktyvos 5 straipsnio 1 dalies taikymo, ypač dėl to, ar Direktyvos 2008/104 5 straipsnio 1 dalies nuostatos turi būti taikomos Europos Sąjungos agentūroms.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 3 straipsnio 5 dalimi, 163 straipsnio 9 punktu, 356 straipsnio 5 dalimi,

n u t a r i a :

Kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą šiais klausimais:

1. Koks turinys turėtų būti suteikiamas Direktyvos 2008/104 1 straipsnio 2 dalyje esančiai formuluotei „valstybinė įmonė“? Ar Europos Sąjungos agentūros, tokios kaip EIGE, yra laikomos „valstybės įmonėmis“, kaip tai suprantama pagal minėtą direktyvą?
2. Kokiems subjektams (laikinojo įdarbinimo įmonei, laikinojo darbo naudotojui, bent vienam iš jų, o galbūt abiem) pagal Direktyvos 2008/104 1 straipsnio 2 dalį taikytinas ekonominės veiklos vykdymo kriterijus; ar 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1922/2006 3. 4 straipsniuose apibrėžtos EIGE veiklos sritys bei vykdomos funkcijos laikytinos ekonomine veikla, kaip ji apibrėžta (suprantama) Direktyvos 2008/104 straipsnio 2 dalies prasme?
3. Ar Direktyvos 2008/104 1 straipsnio 2 bei 3 dalys gali būti aiškinamos taip, kad pagal jas Direktyva gali būti netaikoma toms valstybinėms bei privačioms laikinojo įdarbinimo įmonėms ar įmonėms laikinojo darbo naudotojoms, kurios Direktyvos 1 straipsnio 3 dalyje nurodytuose santykiuose nedalyvauja ir nevykdo Direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje minimos ekonominės veiklos?
4. Ar Direktyvos 2008/104 5 straipsnio 1 dalies nuostatos dėl laikinųjų darbuotojų teisių į pagrindines darbo ir įdarbinimo sąlygas, visų pirma darbo užmokesčio, visa apimtimi

turi būti taikomos Europos Sąjungos agentūroms, kurioms taikomos specialios ES darbo teisės normos ir SESV 335 ir 336 straipsniai?

5. Ar valstybės narės teisė (Darbo kodekso 75 straipsnis), perkeltanti Direktyvos 2008/104 5 straipsnio 1 dalies nuostatas visiems laikinųjų darbuotojų naudotojams (įskaitant ir ES institucijas), nepažeidžia SESV 335 ir 336 straipsniuose nustatyto ES institucijos administracinės autonomijos principo, Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatuose numatytų darbo užmokesčio formavimo ir mokėjimo taisyklių?
6. Atsižvelgiant į tai, kad visos pareigybės (darbo funkcijos), į kurias darbuotojus tiesiogiai priima EIGE, apima užduotis, kurias gali įgyvendinti išskirtinai tik darbuotojai, dirbantys pagal Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatus, ar atitinkamos laikinųjų darbuotojų pareigybės (darbo funkcijos) gali būti laikomos „ta pačia darbo vieta“, kaip nustatyta Direktyvos 2008/104 5 straipsnio 1 dalyje?

Sustabdyti civilinės bylos nagrinėjimą iki Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimo gavimo.

Teisėjai

Virgilijus Grabinskas

Elektroninių dokumentų ir (ar)
dokumentų skaitmeninių kopijų
popierinės kopijos

Antanas Simniškis

Dalia Vasarienė